

TalencentrumBarneveld.nl

LATIJN LES 2

2.1 Opnieuw werkwoorden

Bestudeer de volgende zinnestelsels

Petrus lesum videt = Petrus ziet Jezus
lesum videt = Hij / zij ziet Jezus

Maria et Martha lesum vident = Maria en Martha zien Jezus
lesum vident = Zij zien Jezus

Subito servus domum intrat = Plotseling gaat de slaaf het huis binnen
* subito = plotseling
* intrat = hij / zij gaat binnen

Subito domum intrant = Plotseling gaan zij het huis binnen.

Oefenopdracht 1

Vertaal: (onthoud: nunc = nu,)

1. Subito Mariam et Martam vident =
2. Nunc Mariam et Martham salutant =
3. Petrus Mariam videt. Nunc Mariam salutata =
4. Mater servum vocat, sed non audit =

2.2 Werkwoorden met een stam die op een medeklinker eindigt

Bestudeer de volgende voorbeelden:

Miles ducem quaerit (*kwairit*) = De soldaat zoekt de aanvoerder
Ancilla et servus matrem quaerunt = De slavin en de slaaf zoeken moeder

Servus vinum emit = De slaaf koopt wijn
Pater et mater vinum emunt = Vader en moeder kopen wijn

Onthoud:

quaerit bestaat uit: **quaer** (stam) + i (bindvocaal) + t (hij of zij is het onderwerp)
quaerunt bestaat uit: **quaer** (stam) + u (bindvocaal) + nt (zij mv. is het onderwerp)

Leer voordat u verdergaat de volgende werkwoorden (alle met een stam die op een medeklinker)

emit	= hij/zij koopt	consistit	= hij/zij gaat staan
quaerit	= hij/zij zoekt	dicit	= hij/zij zegt
bibit	= hij/zij drinkt	intellegit	= hij/zij begrijpt
cupit	= hij/zij verlangt	scribit	= hij/zij schrijft
coquit (<i>kokwit</i>)	= hij/zij kookt	regit	= hij/zij regeert
mittit	= hij/zij zendt	invenit	= hij/zij vindt
facit	= hij/zij maakt	coepit (<i>koipit</i>)	= hij/zij begint

LATIJN LES 2

Oefenopdracht 2

Vertaal de volgende zinnen

1. Ancilla pavonem (pauw) coquit =
2. Pater servum quaerit, sed non invenit =
3. Miles et dux vinum bibunt =
4. Paulus epistulam (brief) scribit =

Onthoud!

We kennen nu vier typen werkwoorden:

- Type I : **stam op -a**, bijvoorbeeld: vocat, vocant
- Type II : **stam op -e**, bijvoorbeeld: terret, terrent
- Type III : **stam op medeklinker**, bijvoorbeeld: emit, emunt
- Type IV : **stam op -i**, bijvoorbeeld: audit, audiunt

2.3 Ik ben ...

Bestudeer de volgende zinnen.

Iesus dicit: Ego sum via et veritas et vita.
Jezus zegt: Ik ben de weg, de waarheid en het leven.

Iesus dicit: Ego sum ostium.
Jezus zegt: Ik ben de deur.

Iesus dicit: Ego sum lux .
Jezus zegt: Ik ben het licht.

Iesus dicit: Ego sum pastor bonus.
Jezus zegt: Ik ben de goede herder.

U kwam de volgen nieuwe woorden tegen:

- * ego sum = ik ben
- * ostium = monding, ingang, deur
- * pastor = herder
- * bonus = goed

2.4 Bijvoeglijke naamwoorden

Bijvoeglijke naamwoorden zeggen iets van zelfstandige naamwoorden.

Voorbeelden:

een *klein* meisje, de *goede* herder, de slaaf is *boos*, de tempel is *groot*

In het Latijn:

puella *parva*, pastor *bonus*, servus *iratus* est, templum *magnus* est.

TalencentrumBarneveld.nl

LATIJN LES 2

In het Latijn past het bijvoeglijke naamwoord zich aan bij het zelfstandige naamwoord. Dat kunt u zien in de volgende rijtjes.

puella parva (nom.), puellam parvam (acc.)

maar: servus parvus (nom.), servum parvum (acc.)

en: templum parvum (nom.), templum parvum (acc.)

In een woordenboek vindt u: parvus, -a, -um = klein

Dat betekent: bij *mannelijke* gaat het bijvoeglijke naamwoord als servus.
 bij *vrouwelijke* woorden gaat het bijvoeglijke naamwoord als ancilla.
 bij *onzijdige* woorden gaat het bijvoeglijke naamwoord als templum.

Manlijk, vrouwelijk of onzijdig?

De meeste woorden op –us *en* alle woorden voor een man zijn *mannelijk*.

De meeste woorden op –a zijn vrouwelijk *en* alle woorden voor een vrouw zijn *vrouwelijk*.

De woorden op –um zijn *onzijdig*.

Voorbeelden:

mannelijk zijn: servus, pastor, pater, dux, miles

vrouwelijk zijn: ancilla, puella, mater

onzijdig zijn: vinum, aedificium (gebouw), verbum

In het woordenboek vinden we bonus, -a, -um

dus:

servus bonus (nom.), servum bonum (acc.), pater bonus (nom.)
 patrem bonum (acc.), ducem bonum

ancilla bona (nom.), ancillam bonam (acc.), mater bona (nom.),
 matrem bonam (acc.)

vinum bonum (nom.), vinum bonum (acc.)

Oefenopdracht 3

Vertaal/ Vul in:

1. Pastor iratus est =.....
2. Puellam iratam vident =.....
3. Vinum bonum bibunt =.....
4. Consul = de boze consul
5. Mater est = moeder is boos
6. Patrem videt= hij ziet de boze vader

LATIJN LES 2

Leer voor u verder gaat de volgende woorden.

1. erat = hij/zij/het was	11. filius = zoon
2. oppidum = stad	12. filia = dochter
3. pulcher, -a, -um = mooi	13. taberna = winkel
4. villa = landhuis	14. arbor = boom (acc. arborem)
5. magnificus = prachtig	15. hodie (hodi-e) = vandaag
6. dea = godin	16. unus, -a, um = één
7. insula = eiland	17. timet = hij/zij vreest
8. clarus, -a, -um = beroemd	18. Romanus = Romein
9. stella = ster	19. libertas = vrijheid (acc. libertatem)
10. Graecus (graikoes) = Griek, Grieks	20. civitas = stad (acc. civitatem)

Opdracht 1

1. Corinthus (Korinthe) oppidum pulchrum est.
2. Delos (Delos) insula clara erat.
3. Minerva dea est.
4. Iuppiter (Jupiter) deus est.
5. Villa magna est.
6. Insulam pulchram vident.
7. Subito miles ducem clarum videt. Ducem salutat.
8. Christus mundum regit.
9. Pater servum vocat, sed servus non venit.
10. Deus filium in (= naar) mundum mittit.

2.5 Romeinse goden

De Latijnse goden werden duidelijker herkenbaar nadat zij aan de Griekse waren gelijkgesteld. **Jupiter** was de oppergod van de Romeinen, de god van het licht en de stralende hemel, geheel identiek met de Griekse Zeus. Zijn vrouw was de godin **Iuno**. Zij werd geïdentificeerd met de Griekse Hera. **Mercurius** werd gelijkgesteld aan de Griekse god Hermes. Hij was de boodschapper van de goden, en de god van de handel en de winst. **Diana** was de godin van de vruchtbaarheid. Zij was gelijkgesteld met de Griekse godin Artemis. Tenslotte willen we de godin van de wijsheid, **Minerva**, nog noemen. Zij werd gelijkgesteld met de Griekse godin Athena. De voortreffelijke eigenschappen die men haar toegedacht had, hebben er voor gezorgd dat zij de christelijke middeleeuwen overleefd heeft en dat zij een nieuw leven kon beginnen in de renaissance. Haar kwaliteiten kwamen immers goed overeen met de christelijke waarden en deugden.

Vanaf de renaissance zien we Minerva/Athena in verschillende gedaanten terug, namelijk:

- als Sophia of Sapientia (Wijsheid)
- als Justitia (Rechtvaardigheid)
- als Libertas (Vrijheid)
 - als Lady Britannia is zij de verpersoonlijking van het Verenigd Koninkrijk
 - als Marianne, de mascotte van de Franse Republiek

LATIJN LES 2

De typisch Romeinse goden waren van oorsprong echte 'numina', d.w.z. goddelijke wezens die een heilig ontzag inboezemden en een duidelijke functie hadden in het leven van enkeling en gemeenschap. Bij het godsdienstig handelen kwam het vooral aan op de correcte vorm. Kenmerkend is de strikte naleving van de rituelen.

Al vertoonde de Romeinse godsdienst vanouds sterk het karakter van een staatscultus (resulterende in de keizercultus als bewijs van loyaliteit jegens de staat), de huiselijke religie ontbrak niet. Deze concentreerde zich rond het haardvuur, het middelpunt van het familieleven, waarover Vesta waakte. Ook de gemeenschap bezat haar haardvuur, verzorgd door de Vestaalse maagden, die in hun maagdelijkheid het goddelijke leven, dat spontaan ontstaat, vertegenwoordigden. Het gezin stond onder bescherming van de *laren*, waarschijnlijk geesten van voorouders, en de *penaten*, de goden van de voorraadkamer. Verder was een onafzienbare rij goden die de fasen in de groei in mensenleven en natuur onder hun hoede hadden. Zo zorgde Sator voor het zaaien, Segestia voor de groei, en Convector voor het binnenhalen van de oogst; Cunina waakte over het kind in de wieg, Potina en Educa zorgden voor het eten en drinken, Locantius leerde het spreken.

2.6 Meervoud

Het meervoud van de zelfstandige naamwoorden zal u weinig problemen opleveren.

Hier volgt een overzicht.

ancilla – nom. ev. -----> ancillae – nom. mv.
ancillam – acc. ev. -----> ancillas – acc. mv.

servus – nom. ev. -----> servi – nom. mv.
servum – acc. ev. -----> servos – acc. mv.

templum – nom./acc. ev. -----> templa – nom./acc. mv.

dux – nom. ev. -----> duces – nom. mv.
ducem – acc. ev. -----> duces – acc. mv.

De bijvoeglijke naamwoorden op –us, -a, -um gaan als servus, ancilla en templum

Voorbeelden:

- Servi vinum bibunt = de slaven drinken wijn
- Milites duces claros salutant = de soldaten groeten de beroemde leiders
- Pater iratus servos vocat, sed servi non veniunt. = De boze vader roept de slaven, maar de slaven komen niet.
- Dominus ancillae bonae laudat = de heer prijst de goede slavinnen.
- Oppida pulchra vident = zij zien mooie steden.

LATIJN LES 2

Oefenopdracht 4

Vul in:

1. Servus vocat = De slaaf roept de slavinnen.
2. Iesus videt = Jesus ziet de discipelen.
3. milites quaerunt = De aanvoerders zoeken de soldaten.
4. Consul spectat = De consul bekijkt de mooie tempels.

2.7 Voorzetsels

Voorzetsels komen bijna in iedere zin voor. Het woordjes als: in, op, naar, boven, onder, bij, achter.

We leren nu de betekenis voorzetsels die gevolgd worden door een accusativus.

in	+acc.	= naar, in
ad	+acc.	= tot, naar, bij
ante	+acc.	= voor, ervoor
apud	+acc.	= bij
per	+acc.	= door ... heen
post	+acc.	= na
prope	+acc.	= nabij
supra	+acc.	= boven

voorbeelden:

Ad templum arbor est	= Bij de tempel is (beter: staat) een boom
Ante tabernam mercator sedet	= Voor de winkel zit de koopman
Sub arborem consistit	= Hij gaat onder de boom staan
Verbum erat apud Deum	= Het Woord was bij God

Opdracht 2

Nieuwe woorden: credunt = zij geloven; multus = veel; eunt = zij gaan;

1. Discipuli in Deum credunt.
2. Consul unum filium et unam filiam habet.
3. Iesus multos discipulos habet.
4. Hodie filius apud consulem est.
5. Subito stellam vident.
6. Petrus et Iacobus in templum eunt (gaan).
7. Paulus multae epistulae scribet.
8. Romani deos timent.
9. Servi sub aborem consistunt.
10. Milites in civitatem veniunt.
11. Graeci libertatem amant.
12. Filium non habet, sed filiam.

TalencentrumBarneveld.nl

LATIJN LES 2

Opdracht 3

Schrijf van de volgende woorden de accusativus op.

Voorbeeld: mercator - mercatorem
feminae - feminas

1. civitas	7. servi
2. veritas	8. templa
3. dux	9. filius
4. matres	10. ancillae
5. filia	11. consules
6. Graeci	12. libertas

Opdracht 4

Schrijf over en geef met een streepje de klemtoon aan.

Voorbeeld: opgave: Servus ancillam salutāt
insturen: Servus ancillam salutāt

1. Subito milites dux salutant.
2. Discipuli oppidum vident.
3. Iesus veritas et vita est.
4. Romani in civitatem veniunt.
5. Mercator consulem spectat.
6. Ante tabernam mercator sedet.

Doe weer de extra oefeningen!

U hebt u de vorige les aangemeld. U kunt nu eenvoudig de extra oefeningen doen.

1. Klik nu op de site op "[Home \(Latijn\)](#)". Klik op de site op "[extra oefeningen](#)".
2. Klik op de link.
3. Kies een oefening. Klik op "[overnemen](#)".
4. *Log in* met uw e-mailadres en wachtwoord.
5. U krijgt nu de oefening te zien.
6. Klik *onderaan* op "[opslaan](#)".
7. U kunt nu gaan oefenen.

Begin niet aan de volgende les als u deze les nog niet grondig kent.

Antwoorden oefenopdrachten.

Oefenopdracht 1

1. Plotseling zien zij Maria en Martha.
2. Nu groeten zij Maria en Martha.
3. Petrus ziet Maria. Nu Groet hij Maria.
4. Moeder roept de slaaf, maar hij hoort (het) niet.

LATIJN LES 2

Oefenopdracht 2

1. De slavin kookt pauw.
2. Vader zoekt de slaaf, maar vindt (hem) niet.
3. De soldaat en de aanvoerder drinken wijn.
4. Paulus schrijft een brief.

Oefenopdracht 3

1. De herder is boos.
2. Zij zien het boze meisje.
3. Zij drinken goede wijn.
4. iratus 5. irata 6. iratum

Oefenopdracht 4

1. ancillas
2. discipulos
3. duces
4. templa pulchra

Antwoorden opdrachten.

Opdracht 1

1. Corinthus oppidum pulchrum est.
Corinthe is een mooie stad.
2. Delos insula clara erat.
Delos is een beroemd eiland.
3. Minerva dea est.
Minerva is een godin.
4. Iuppiter deus est.
Jupiter is een god.
5. Villa magnifica est.
Het landhuis is prachtig.
6. Insulam pulchram vident.
Zij zien het mooie eiland.
7. Subito miles ducem clarum videt. Ducem salutat.
Plotseling ziet de soldaat de beroemde aanvoerder. Hij groet de aanvoerder.
8. Christus mundum regit.
Christus regeert de wereld.
9. Pater servum vocat, sed servus non venit.
Vader roept de slaaf, maar de komt niet.
10. Deus filium in (= naar) mundum mittit.
God stuurt Zijn Zoon naar de wereld.

Opdracht 2

1. Discipuli in Deum credunt.
De discipelen geloven in God.
2. Consul unum filium et unam filiam habet.
De consul heeft één zoon en één dochter.
3. Iesus multos discipulos habet.
Jezus heeft veel discipelen.
4. Hodie filius apud consulem est.
De zoon is vandaag bij de consul.
5. Subito stellam vident.
Plotseling zien zij een ster.
6. Petrus et Iacobus in templum eunt (gaan).
Petrus en Jacobus gaan naar de tempel.
7. Paulus multae epistulae scribet.
Paulus schrijft veel brieven.
8. Romani deos timent.
De Romeinen vrezen hun goden
9. Servi sub aborem consistunt.
De slaven gaan onder een boom staan.

TalencentrumBarneveld.nl

LATIJN LES 2

10. Milites in civitatem veniunt.
De soldaten komen de stad in.
11. Graeci libertatem amant.
Grieken houden van vrijheid.
12. Filium non habet, sed filiam.
Hij heeft geen zoon, maar een dochter.

Opdracht 3

1. Subito milites dux salutant.
2. Discipuli oppidum vident.
3. lesus veritas et vita est.
4. Romani in civitatem veniunt.
5. Mercator consulem spectat.
6. Ante tabernam mercator sedet.